

Силабус курсу:

СХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ДАЛЯ

ЕРИСТИКА

Ступінь вищої освіти:	бакалавр
Спеціальність:	61Журналістика
Рік підготовки:	2
Семестр викладання:	осінній
Кількість кредитів ЄКТС:	2.0
Мова(-и) викладання:	українська
Вид семестрового контролю	залік

Автор курсу та лектор:

Карловас Олена Адасівна

вчений ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я та по батькові

старший викладач кафедри української філології та журналістики

посада

kar118@snu.edu.ua

електронна адреса

+38-095-825-58-49

телефон

Telegram за
номером телефону

месенджер

за розкладом

консультації

Анотація навчального курсу

Цілі вивчення курсу: Метою лекційних занять є вивчення історії та теорії красномовства, практичне оволодіння прийомами і навичками мистецтва полеміки, засвоєння знань, що складають зміст еристики як науки, усвідомлення і запам'ятовування системи понять, оволодіння риторичною термінологією; вивчення історії та джерела еристики та ораторської майстерності; ознайомлення зі зразками промов визначних ораторів минулого і сучасності з тим, щоб максимально використати їхній досвід.

Метою самостійної роботи є оволодіння методом риторичного аналізу текстів різних типів промов, уміння членувати текст, точно визначати тему, тези, докази, мовні засоби (тропи і фігури), доцільність кожного слова; вироблення уважного та критичного ставлення до власного мовлення і суспільної мовної практики.

Результати навчання:

Знання: основні понятті, що складають зміст еристики як науки, оволодіння риторичною термінологією; уміння складати промови; основні положення логічної теорії доведення; головні засади теорії аргументації; загальні принципи еристики.

Уміння: робити риторичний аналіз текстів різних типів промов, навчитися членувати текст, точно визначати тему, тези, докази, мовні засоби (тропи і фігури), доцільність кожного слова; уважно та критично ставитися до власного мовлення і суспільної мовної практики; використовувати правила доведення і спростування в інтелектуальній діяльності; розуміти доцільність оволодіння основними знаннями з теорії аргументації; оволодіти технікою спростування.

Передумови до початку вивчення:

«Логіка», «Риторика», «Ораторська майстерність»

Мета курсу (набуті компетентності)

Вивчення навчального курсу призначене для формування, удосконалення та розвитку у здобувача вищої освіти таких компетентностей:

ЗК01. Розуміння основ та норм аргументованого аналізу мови;

ЗК02. Осягнення змісту духовно-моральних орієнтирів та регуляторів журналістської діяльності;

ЗК03. Знання логічних, тактичних, психологічних характеристик і прийомів ведення суперечок;

ЗК04. Знання етикетних правил ділового спілкування в конфліктних ситуаціях у сфері журналістики;

СК01. Здатність грамотно і переконливо будувати власну аргументацію;

СК02. Здатність використовувати в доказовому міркуванні журналіста фактологічні, оціночні і нормативні аргументи;

СК03. Здатність ефективно критикувати точку зору опонента;

СК04. Здатність не допускати помилок у своїх міркуваннях;

СК05. Здатність розпізнавати помилки в міркуваннях опонентів.

Що забезпечується досягненням наступних програмних результатів навчання:

ПР01. Володіння навичками ведення послідовної і результативної дискусії;

ПР02. Володіння мовними і логіко-психологічними засобами ведення спору, дискусії, способами і засобами подолання конфліктних ситуацій;

ПР03. здатність аналізувати особливості сприйняття та засвоєння навчальної інформації;

Структура курсу

№	Тема	Години (Л/ЛБ/ПЗ)	Стислий зміст	Інструменти і завдання
1.	Вступ. Поняття еристики та його характеристика	2/2	Зміст і завдання курсу, його значення для підготовки журналіста, видавця, редактора. Еристика як наука і навчальна дисципліна. Предмет еристики. Сучасні підходи до вивчення мистецтва полеміки. Місце еристики серед інших дисциплін. Еристика як елемент культури. Риторичні основи журналістики як професії підвищеної мовленнєвої відповідальності. Сучасне мистецтво полеміки в засобах масової інформації	Участь в обговоренні Презентація
2.	Історичний розвиток мистецтва суперечки: міфологія красномовства, основні риси еристики Давнього Сходу. Еристика Давньої Месопотамії. Мистецтво полеміки Давнього Єгипту. Еристика Давньої Індії	2/2	Основні категорії класичної індійської поезії. Ораторське мистецтво Давнього Ірану. Еристика Давнього Китаю. Виникнення і розвиток еристики в Давній Греції: Емпедокл, софістика, Ісократ, Демосфен. Риторичний ідеал античності. Видатні давньогрецькі оратори. Римський період розвитку античного красномовства (Цицерон, Гай Юлій Цезар, Квінтіліан), три джерела красномовства.	Участь в обговоренні Презентація
3.	Аргументація і критика	2/2	Поняття про аргументацію. Форми аргументації. Види аргументації. Пряма аргументація. Непряма аргументація. Поняття про критику.	Участь в обговоренні Вирішення практичних завдань
4.	Правила та помилки в аргументації та критиці	2/2	Типи правил аргументації та критиці. Правила щодо формулювання тези. Правила щодо аргументів. Правило незмінності. Основні правила щодо аргументів. Правило достатності. Правило відповідності.	Участь в обговоренні Вирішення практичних завдань Дискусії
5.	Суперечка та її різновиди	2/2	Із історії мистецтва суперечки. Поняття про суперечку. Види суперечок	Участь в обговоренні. Презентація
6.	Прийоми маніпулювання в суперечках та їх класифікація	2/2	Вербальні прийоми. Поняття про маніпулювання. Коректні та некоректні прийоми в маніпулюванні. Мовне маніпулювання. Прийоми мовного маніпулювання. Евфемізм. Софізми в суперечках. Невербальні прийоми маніпулювання в суперечках. Поза, жести, міміка. Мова простору, дистанція.	Участь в обговоренні Перегляд відео з подальшим аналізом Дискусії
7.	Психологічні прийоми маніпулювання в	2/2	Різноманітність прийомів впливу на співрозмовника (гіпноз, психоаналіз,	Участь в обговоренні

№	Тема	Години (Л/ЛБ/ПЗ)	Стислий зміст	Інструменти і завдання
	суперечках		діанетика, нейролінгвістичне програмування). Вербальні і невербальні компоненти комунікативного процесу.	Перегляд відео з подальшим аналізом

Рекомендована література Базова

1. Абрамович С.Д., Чікарькова М.Ю. Риторика. К.: Наук.думка, 2001. 356 с.
2. Абрамович С.Д. Риторика загальна та судова. К.: Наук.думка, 2003. 347 с.
3. Гурвич С.С., Погорелко В.Ф., Герман М.А. Основы риторики. К.: Кондор, 1978. 298 с.
4. Когут О.І. Основи ораторського мистецтва. Тернопіль: Астон, 2005. 298с.
5. Куньч З. Риторичний словник. К.: Рідна мова, 1997. 339 с.
6. Мацько Л.І., Мацько О.М. Риторика. К.: Наук.думка, 2003. 365с.
7. Олійник О. Риторика. К.: Кондор, 2009. 202 с.
8. Сагач Г. Риторика. К.: Рідна мова, 2000. 578 с.
9. Хоменко І.В. Еристика. Мистецтво полеміки. К.: Наук.думка, 2001. 214 с.
10. Чибісова Н.Г., Тарасова О.І. Риторика. К.: Наук.думка, 2003. 243 с.

Допоміжна¹

1. Бабич Н. Д. Практична стилістика і культура української мови. Львів, 2003. 272 с.
2. Богдан С. К. Мовний етикет українців: традиції і сучасність. К., 1998. 263 с.
3. Бондаренко П. С. Судова промова. Львів, 1972. 143 с.
4. Вступ до сучасної юридичної логіки. Ксилон, 2001. 196 с.
5. Дуцяк І. З. Логіка. Львів: Просвіта, 1996. 127 с.
6. Жеребкін В. Є. Логіка. Харків, 1995. 153 с.
7. Гнатенко В. Цариця наук – риторика. *Літ. Україна*. 1993. 25 березня.
8. Любимов А. НЛП. Мастерство комунікації. М.: Наука, 2003. 287с.
9. Пелешенко Ю.В. Розвиток української ораторської та агіографічної прози к.ХІV – поч. ХVІ ст. К.: Наук. думка, 1990. 217 с.

Оцінювання курсу

За повністю виконані завдання студент може отримати визначену кількість балів:

Інструменти і завдання	Кількість балів
Участь в обговореннях	30
Виконання самостійної роботи (аналіз першоджерел і написання есе)	30
Екзамен	40
Разом	100

Шкала оцінювання студентів

Сума балів за всі	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
-------------------	-------------	-------------------------------

¹Нумерацію літератури продовжити

види навчальної діяльності		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Політика курсу

Плагіат та академічна доброчесність:

Під час виконання практичних завдань студент має дотримуватись політики академічної доброчесності. Запозичення мають бути оформлені відповідними посиланнями. Списування є забороненим. Результати навчання студентів оцінюються викладачем об'єктивно. Здобувачі вищої освіти самостійно виконують навчальні завдання, завдання поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей).

Завдання і заняття:

Усі завдання, передбачені програмою курсу, мають бути виконані своєчасно й оцінені в спосіб, зазначений вище. Аудиторні заняття мають відвідуватись регулярно. Пропущені заняття (з будь-яких причин) мають бути відпрацьовані з отриманням відповідної оцінки не пізніше останнього тижня поточного семестру. Через поважну причину (хвороба, академічна мобільність тощо) терміни відпрацювання можуть бути збільшені за письмовим дозволом декана.

Поведінка в аудиторії:

На заняття студенти приходять до аудиторії відповідно до розкладу, не запізнюючись.

Під час занять студенти:

не залишають аудиторію без дозволу викладача;

коректно поведуться між собою;

вільно висловлюють свої погляди;

не заважають викладачеві проводити заняття.

Під час контролю знань студенти:

не послуговуються зовнішніми джерелами інформації, які заборонено використовувати під час виконання роботи);

не можуть розмовляти з іншими студентами та порушувати режим тиші в аудиторії;

мають право на отримання від викладача роз'яснень про причини отримання низької/незадовільної оцінки.